

SLOVENSKI NAROD.

Knjiga vsake dva teden, vsake nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko škatlo na vsa leta 25 K, na pol leta 15 K, na četrt leta 8 K 50 h, na eden mesec 4 K 50 h. Za Ljubljano s poštnojem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na eden mesec 3 K. Kdor hodi sam po ulici, velja na celo leto 25 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 6 K 50 h, na eden mesec 3 K 50 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštovina. — Na naročbo brez tedenske vplačila se ne odra. — Za osemnatisletno plačilo se od petdesetopet petit-vrste po 12 h, če se osemnatislet enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se število frankovati. — Rokopis se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročila, reklamacije, osemnatisletne t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vegove ulice št. 2, vhod v upravnistvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Zadoščenje dr. Šusteršiča.

(Dopis iz učiteljskih krogov.)

Po večletnem obotavljanju so se letos tudi klerikalni tirolski poslanci vendarle odločili za izboljšanje učiteljskih plač. Bil je pa res že zadnji čas, da so se povzpeli trdosrčni tirolski klerikaleci na to človekoljubno stališče. Pa ne brez vzroka. Med tirolskim učiteljstvom je silno vrelo; tudi najzvestejšim klerikalnim učiteljem je padla mrena z oči ter so postali zadnji čas najstrastnejši svobodomiselnih učitelji in najhujši nasprotniki klerikalcev; da, bati se je bilo celo, da bi utegnili prav to učiteljstvo uprizoriti med narodom verske homatije! Vsi znaki so kazali na to. Izključeno ni, da bi lahko miselni dr. Šusteršič s svojimi strastnimi in nepremišljenimi govori in nastopi utegnil tudi kranjsko učiteljstvo privedi tako daleč. In to delo bi ne bilo posebno težavno; med našim narodom so za take korake tla že precej uglasjena; uglasili so jih klerikalci sami. Rimanje niso daleč od Kranjskega! In kranjsko učiteljstvo je sestradano, kakor je bilo tirolsko? Kaj porečete k takim pojavom, prevzvišeni vladiki ljubljanski? Ali Vam ne vznemirjajo vesti? Ali niste takim pojavom največ sami krivi, ker redite in negujete na svojih prsih najhujšega nasprotnika in sovražnika šolstva in učiteljstva? Ali morete kot katoliški škof z mirno vestjo poslušati govore dr. Šusteršiča, s katerimi ščuje in fanatizuje nera/sodno maso, da naj pobije ljudsko učiteljstvo?! In tak človek se naposled še predrzne zahtevati od globoko užaljenega učiteljstva, da bi mu dalo zadoščenje. Nikdar ne! Nasprotno se bo moral zgoditi; dr. Šusteršič bo moral dati zadoščenja užaljenemu učiteljstvu in če nam ga ne da, ga bomo pa zahtevali od Vas, Prevzvišeni. To zadoščenje pa umejemo le v temeljitem izboljšanju učiteljskih plač. In to prav kmalu! Ako se to ne zgodi v bližnji bodočnosti, ne bomo učitelji odgovorni za posledice. Mislimo, da se razumemo!

V polni meri pritrjujemo tovarišu »Liga II«, ki je povdarjal, da bijemo učitelji boj za obstanek, boj za življenje in da v tem boju ne moremo biti izbirčni v orožju. Sila kola lomi, in lačen ter sestradan človek ne pozna nikakih ozirov, da si le reši življenje. Slabše se nam ne more nikdar več goditi, kakor se nam godi za časa vladikovanja Antona Bonaventura. In prav tega škofa smo napredni učitelji s pristranskimi ovacijami pozdravljali, ko je počastil s svojo prisotnostjo leta 1898. zborovanje »Zavez« v »Narodnem domu«. In zaslužil je takrat tako ovacijo v polni meri, saj je prinesel seboj najboljšo voljo in najboljša čutila do učiteljstva. Ali to dobro voljo, ta dobra čutila so mu polagoma izključevali iz predčrega srca njegja zli svetovalci: dr. Šusteršič, dr. Krek in drugi klerikalni prvaki, kateri danes pod pokroviteljstvom istega škofa ščujejo ljudstvo, da naj pobija učitelje! Zato postaja brezdušno, katero loči ljudsko učiteljstvo od klerikalne stranke v deželi čim večje, čim globlje in čim strašnejše in v tem groznem brezdušju se pa rodé in vzpenjajo kvišku grozovite pošasti in strasti, katere vodi dr. Šusteršič, da ščuje ljudstvo na uboj učiteljstva. Če bo šlo tako dalje, se kaže za bodočnost slaba perspektiva našemu narodu. Pomanjkanje učiteljev je vedno večje in obdobje in dr. Šusteršič že i kar oči vidno, da bi bilo to pomanjkanje še večje in še obdobje. Tega nepremišljenega ščuvanja na uboj učiteljstva, vam, g. dr. Šusteršič, učitelji ne bomo tako lahko odpustili. Dan plačila, dan maščevanja ne izostane, pa naj stane to kar hoče. Le čuvajte se, kadar pridete v naše kraje, da vam kak naš prijatelj ne utegne numerirati vaših kosti z — gnilihi jajci, kar se je že zgodilo enemu vaših tovarišev. Bodite pa brez skrbi, pobili vas ne bomo in tudi ščuvati ne bomo ljudstva na vaš uboj, ker imamo več poštenja in vesti kakor vi in ker se naši napredni somišljeniki ne dajo za taka nečloveška početja izrabljati, za to so sposobni le vaši analfabeti.

Tovariši, mi pa skrbimo z vsemi dovoljenimi sredstvi, da bo številu učiteljskih ubijalcev med našim narodom vedno manjše; na ta način bo ubit tudi dr. Šusteršič z vsemi njegovimi pritlikinami, ki danes tako strastno zavirajo izboljšanje učiteljskega gnotnega stanja.

Liga X.

Hrvatski sabor.

Kakor smo že včeraj poročali, je posl. dr. Bresztyenszky v predvečernji seji predlagal, da naj sabor pozove vladu, naj predloži kralju prošnjo za amnestijo vseh, koji so obojeni radi letošnjih nemirov. Govornik je naglašal, da je vložil ta predlog v prvi vrsti radi tega, ker je sedajna krmilu prejšnja vlada, ki je svobodnejša kakor druga in bo objektivnejše postopala. Poječaj še vedno trpe ljudje, katerim mora vsakdo, kdor ima pošteno srce, priznati, da jih je vodila poštena misel in da so postali mučeniki svojega prepričanja. Vzroki nemirov so znani. Demonstracije so imele vseskozi političen značaj. In vsi oni, ki so zaprti radi teh izgrediv, so politični kaznenici, ki so ponosni na svoje prepričanje in voljno trpe svojo kazen. Vendar je sabor dolžan, da jim izposluje amnestijo. Tako je v navadi na Avstrijskem in Ogrskem, naj isto stori tudi sabor hrvatski. Predvečernja seja se je nadaljevala popoldne. Govoril je posl. dr. Mile Starčević o indeminetiti ter naglašal, da je njegova stranka vedno bila na stališču, da je nagodba protizakonita, in je tudi priznal, da se je svoječasno priznalo izrazil o delavnosti bana Khuena, kakor je namigaval posl. Georgijević. Starčević je nato v dolgem govoru se bavil z nagodbo ter ljuto napadal »Obzora«, ki so sklenili to za Hrvatsko toli pogubonosno pogodbo. »Obzora« tirajo kakjo politiko in od njih zastopana in priporočena slovenska vzajemnost je nezmišljena in nemogoča. »Obzora« so uveli govedarski jezik in tako odbili »planinske Hrvate«, iz »Matice Hrvatske« iztisnili v svoje svrhe 55

tisoč kron in sploh delovali samo na škodo hrvatskega naroda. Govornik končno izjavlja, da nima zaupanja v vladu. Na izvajanja opozicijskih govornikov, zlasti pa dr. Mile Starčevića je obširno odgovarjal dr. Pliverić ter branil madjarsko stranko, njeno politiko in nagodbo. Ko sta še govorila o indeminetiti sekciji na delnik dr. Šumanović in poročevalac dr. Egersdorfer, se je seja zaključila. — Včerajšnji seji je predsedoval Vaso Gjurgjević. Med raznimi predlogi in peticijami, ki so se predložile saboru, je omeniti radi interesantnosti zlasti prošnje duhovščine belovarskega okraja da se izvrši § 14 konkordata s papeževu kurijo. Pred prehodom na dnevni red se je gl. sovalo o nujnem predlogu dr. Bresztyenszkega glede amnestije. Predlog se je soglasno odkazal v poslovanje pravosodnemu odboru. Nato se je oglašil k besedi predsednik čiste stranke prava, posl. Evgen Kumičić in strastno napadal ostalo opozicijo, ker ni čiste stranke sprejela v svoje krilo in ker je proglasila »Obzora« za glavno glasilu stranke prava. Na dnevnem redu se je bilo tretje čitanje zakona o indeminetiti. Večina je zakon v tretjem čitanju sprejela brez debate. Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, se je obravnavalo o nujnem predlogu posl. Eraz Barčiča, da se Delta, ki je napačno vpisana kot lastnina mesta Reke, prenese v last občine na Sušaku. Predlog je bil soglasno sprejet. Prihodnja seja bo 11. jan. 1904.

Ogrske razmere.

Včeraj se je v ogrskem državnem zboru zaključila generalna debata o rekrutnem kontingentu. S tem pa še predloga ni sprejeta; prijavljenih je še 15 obstrukcijskih govornikov z zaključnimi govori, vendar je upati, da se v prvi seji po božičnih praznikih dožene ta preporna zadeva.

V generalni debati je govoril tudi brambovski minister Nyiri

ter odgovarjal na želje, pritožbe in nasvete med debato. Rekel je med drugim: »Pripadniki naše armade so prepojeni s čustvom, da so s prebivalstvom združeni po vezeh ljubezni in zaupanja«. Govoreč o pridržanju tretjeletnikov je naslikal minister grozečo pošast z Balkana. Tudi sklicanje nadomestnih rezervistov je v utemeljeval z isto pošastjo. Ker določa član 18 zakona iz leta 1888., da se smejo sklicati nadomestni rezervisti le, ako zahtevajo to posebne razmere, razlagal je minister, da take posebne razmere obstoje na Ogrskem, ker se še vedno ni dovolil rekrutni kontingent za leto 1903. Nadalje, da bi bila zločinska lahkornost, ako bi se eden letnik odpustil, a rekrutov bi se ne imelo izvežbanih za čas, ko je mogoča zunanja akcija, namreč za spomlad. Razun tega je politični položaj na Balkanu tako nevaren ter krije v sebi kali tolikšnih eventualitet in presenečenj, da moramo že z ozirom na razmere v tej sosesčini imeti armado izpopolnjeno za vojako. Tudi je minister obljubil, da bodo pridržanim tretjeletnikom in pokličanim nadomestnim rezervistom opuščene vse tri orožne vaje.

Splošno se prorokuje, da nastopijo z novim letom na Ogrskem popolnoma mirne politične razmere. Obstrukcija bo sama od sebe nehala. V načinu, kako si to razlaga vlada, se kaže, kako je vsa madjarska politika korumpirana. Obstrukcionisti imajo svoj list »Magyar Ország«, ki se je ravno vsled svoje srove pisave, psovanja in kričanja razvil od neznanega lističa v glasilo, ki šteje dandanes 40000 naročnikov. Pri tem listu so člani in sodružniki skoraj vsi poslanci skrajne levice ter se takorekoč žive od lista. Za novo leto pa je treba dobiti listu čimveč naročnikov, zato pa list ravno sedaj najbolj psuje in kriči, a tudi sodružniki v parlamentu morajo vravnati svoje delovanje tako, da ima list kaj pisati. Ko pa poberejo naročnino na list za prihodnje leto, odnehala

LISTEK.

Oton Zupancič: Čez plan.

V Ljubljani 1904. Založil L. Schwentner.
Cena 3 krole.

I.

Črsko-konservativni list »Politik«, je glasilo, ki je bilo ustanovljeno v dobi, ko so avstrijski Slovani čutili potrebo publicističnim potom seznaniti vladajoče kroge in nemški narod s svojimi političnimi in narodnimi zahtevami. Dandanes pa je jasno, da so velike, zvaneče fraze za časa procveta nemškega liberalizma bile pač fraze in za to ne stoji sedaj naša notranja politika več v znamenju akademičnega dokazovanja, nego je prešla na polje boja, kjer odločuje le politična moč in državniška previdnost, ki izrablja ugodne konstelacije. Slovenski listi, ki so pisani v nemščini, nimajo torej sedaj več pretežno političnega pomena, ampak imajo v istini v prvi vrsti nalogo, da si politični, se-

znanjati narodne nasprotnike s kulturnim napredkom avstrijskih Slovanov, ker tako delujejo brez dvoma tudi najboljšje za politični prospeh, dasi le posredno.

»Politik« je torej prinesla letošnjo jesen, — v mesecu oktobru je bilo, v četrtek tudi in sicer menda 15ega — pod črto, za velikimi političnimi feljtoni, ki je razpravljaj o slovenski literaturi. Vse po vrsti so bili omenjeni razni naši književniki in bili so nekateri malo bolj, drugi malo manj počestvojeni, gotovo pa so smeli biti prozaički zadovoljnejši nego ponižni in krotki poeti z lirami in kitarami: le od strani jih je feljton malo pobožal, kakor je pogladil tudi slovenski jezik, o katerem je bilo rečeno, da je sicer dobro dete, vendar pa še nekam neokretno in ne gibljivo. Priznal je avtor dotičnega lista velik napredek, zlasti tudi naše moderne proze, o literiki pa je omenjal, da nima idej, ampak da ponavlja vedno le isti tema o »dekli« v raznih variacijah. Dobrohotno je omenil, da ima naš prvi lirik O. Zupancič, pri vsem tem vsaj nekoliko harmonije in sladkobe, ostali nebrojni njegovi epigoni, so pa celo brez te zapeljivosti...

A jaz pravim, da je naša literatura, literatura lirike. Niti globočje ni treba pogledati, ogledati si je treba le hrbte slovenskih knjig po omarah v biblioteki, da človek — izprevidi, kakšen pravec ima slovenska poezija, da, slovenska umetniška duša sploh. Če primerjamo svojo slovstveno zgodovino zlasti prejšnjih časov, bi mislili celo, da tudi kvantitativno prevladuje pesništvo, ako pa se ozremo nekoliko globočje ter raziskujemo notranjo, umetniško vrednost proze in poezije le količkaj, našli bomo dejstvo, da je jedro slovenske knjige lirika, ton in duh slovenske literature je liričen skosinokoz. Zanimivo je to dejstvo gotovo, ker baš nasprotni značaj najdemo v hrvaški književnosti in pa tudi v srbski, kjer prevladuje epika v narodni in umetni poeziji: Hrvatje imajo, rekel bi, skoro moderen roman, Srbi pa brez dvoma moderen novelo. A Slovenci? Ni-

mamo niti svojega romana niti novele v dobi idealizma in romantike, niti ne v sedanjem času; še novele nimamo in komaj smo dobili svojo slovensko črtico s Cankarjem. Imamo pa slovensko lirsko pesem, da, imeli smo jo že pred več nego petdesetimi leti, v časih, ko se je proza za Ravnikarja in Slomška v primeri s Prešernom gibala v naravnost smešnih mejah. Lirski pečat ostal je v slovenski umetnosti sploh povsod ter se pokazal vedno tudi v najvišji koncentraciji slovenskega umetniškega stvarjanja v prozi in javlja se celo v upodabljanju umetnosti; kaj je kaj drugega duševni embrio našega mladega slikarstva nego lirski motiv?

V moderni se je pri nas seveda, kakor je naravno, porodila tudi lirski misel v novi obliki. Ni pa prišla v liriko, nego iz lirike je vstala moderna. Naši mladi, kakor n. pr. Kette so imeli nekaj časa stare cilje, zlasti je Kette gojil spočetka klasične vzore, kar se pozna na njegovih prvih proisvodih, a Murn-Aleksandrov je črpal

duha iz Lermontova in Kolečova. Polagoma se je oglašila še le v njih individualnost in so krenili tako na pot moderne, ki priznava absolutnost osebnosti v umetnosti. Iz Zupanciča pa se je samega pojavilo stremenje za novimi cilji; iz narodne poezije je krenil takoj na svobodno pot svoje lastne individualitete. Če primerjamo »Čašo opojnosti« in Kettejeve »Poezije« vidimo bistveno razliko umetniškega načina. Zupancič se je takoj oprijel moderne proste oblike, dočim se je Kette držal deloma klasične forme, v »Čaši« se peni in bliska vsebina, v Kettejevih pesmih pa se svetijo ustaljeni kristali, polni mirne najivnosti, ki prehaja počasi v nadzemske, mistične sfere. Zupancič je torej pred vsemi dvigal prapor moderne in ves razvitek njen je takorekoč posebej v njem. Brez dvoma se dajo enačiti nekateri umotvori Kettejevi in Murnovi glede svobodne tehnike z Zupancičevimi poezijami, toda tako konsekvntno ni nihče evolucije zastopal kakor Zupancič. — Mla-

bo skrajna levica od obstrukcije. Sicer pa se taki korupciji ne bo nihče šundil, ker je znano, da je pet naveljavnejših agrarskih poslancev v preiskavi zaradi sleparije, poverjenosti, ponarejenosti listin itd.

Politične vesti.

— Češki deželni proračun izkazuje vkljub zvišanju davka na pivo še vedno primankljaja 11 milijonov kron. Posvetovanja o pokritju tega primankljaja se še nadaljujejo. Na predlog dež. odbornika Zdravkega je sklenil deželni odbor, pozvati vladu z ozirom na finančni položaj dežele, da skliče dim preje deželni zbor. Proti sta glasovala le oba nemška odbornika.

— Češka mesta nameravajo poslati k cesarju deputacijo, ki izroči cesarju spomenico o položaju Čehov.

— Deželnozborski mandat je moral odložiti mladočeški poslanec Janda, ker je dobil red že lesne krone, a po pravilih stranke ne sme tako odlikovani biti njen član.

— O ekspoziciji grofa Goluchowskega piše srbska »Štampa«: »Minister naj ohrani svoje nasvete zase, kajti videlo se je, kako sta kralja Milan in Aleksander končala, ki sta služila take nasvete. Srbija je mirna, edina in ni izročena anarhiji, kakor trdi minister; anarhija je vladala pred dogodki 10. junija, katere dogodke odobruje ves srbski narod.«

— Bojkotirana Srbija. Avstrijska, ruska, nemška, angleška in turška vlada so naznanile zaupno srbski vladi, da se njihovi poslaničniki ne vrnejo v Belgrad, dokler se kraljevi morilci ne odstranijo z dvora in iz armade.

— Turška vlada je opozorila poslaništva veslesil, da je izjav v bolgarskem sobranju in iz prestolnega govora posneti, da Bolgarija ne bo mirovala, temuč motila sklenjene reforme. Sultan je tudi poklical iz Sofije turškega komisarja Mi Ferruh-bega, naj mu prido poročat o položaju na Bolgarskem.

— Papež o krščanski demokraciji. Papež je izdal ravnokar »Motu proprio«, v katerem potrjuje navodilo o encikliki papeža Leva XIII., posebno o krščanski demokraciji. Krščanska demokracija se ne sme vtikati v politiko ter tudi ne sme zasledovati političnih ciljev. Krščanska demokracija in katoliško časopisje morata slušati škofo ter se ravnati po njihovih nasvetih. Katoliški časopisi morajo to papeževo naredbo ponatisniti ter se po njej ravnati, sicer jih zadene interdik.

— Vojna med Rusijo in Japonsko? Kot novi znaki za vojno se navajajo: japonski rezervisti so dobili povelje, naj bodo pripravljeni na odpotovanje; iz Portsmoutha je

odplula angleška vojna križarka z veliko naglasi proti vzhodu; za vzhodno Asijo se naročajo velike množine premoga; japonski vojaški atašeji so sklicani brzojavno; Rusija utrjuje v Port Arturu novo mesto z močnimi nasipi, staro mesto pa poruši.

Petrova skala.

V. K. Iz Rima, 13. dec. XXI.

Hvalečnost je sicer prav redka stvar, a take nehalnosti, kakor pri klerikalcih, je le težko kje drugje dobiti. Zato je klasična priča cesar Napoleon III. V tem, ko povzdigujejo klerikalci Napoleona I v deveto nebesa, so proti Napoleonu III. skrajno krivični, dandanes ga prezirajo in mu ne priznajo nikakih zaslug.

Komaj je bil Napoleon III. postal prezident francoske republike, je najprej priskočil na pomoč papežu. Že meseca aprila 1849 je poslal posebno ekspedicijsko vojsko v Rim, da obнови papeževo posvetno oblast. S tem se je papež in sploh klerikalci pr kupili in zdaj je šla vsa francoska duhovščina v boj proti republiki in za obnovo cesarstva. Z jezuitsko pomočjo je Napoleon izvršil 2. decembra 1851. veliki državni prevrat, duhovščina je agitirala pri splošnih volitvah v parlament, da je dobil udano mu večino in duhovniki so prevzeli prihodke, naj se obnovi cesarstvo. Duhovščina je delala tako, ker je bil Napoleon postal popolnoma njeno orodje. Pri državnem prevratu je bilo na tisoče ljudi umorjenih, zaprtih in deportiranih, duhovščina pa je prirejala cerkvene slovesnosti v proslavo te revolucije od zgoraj. Vedela je dobro, zakaj. Napoleon je znatno pomagal državne prispevke za cerkvene namene, izročil je Pantheon zopet cerkvi, avtoriziral v času od 1. 1852 do 1860. kar 982 ženskih samostanov ter sploh storil, kar so duhovniki zahtevali, tako da je klerikalni vodja Louis Veuillot mogel vzlikniti: Sam Bog nam je dal Napoleona kot rešitelja.

Toda cerkev je nenasitna. Vedno zahteva, naj bodo njeni podložniki njeni sužnji. Napoleon III. je poslal papeža Pija IX. naj pride v Pariz, da ga krona. Napoleon je bil že toliko storil za cerkev, da je pač smel računati na izpolnitev te prošnje. Ali papež je zahteval, naj se prej odpravi civilna poroka in razveljavijo neki deli ustave — zadnji ostanki iz svobodnejšega regima. Napoleon tega pri najboljši volji ni mogel storiti in zato so ga začeli klerikalci preganjati, dasi je še vedno šel til papeževo posvetno državo in izkazoval francoski duhovščini nebroj uslug. Francoski škofje so cesarja v pastirskih listih zasramovali in ga imenovali novega Poncija Pilata. Napoleon je, hoteč se prikupiti papežu, prepovedal Renana predavanja na oltarje de France — Pij IX. je na to uslugo odgovoril s sylabom.

Kako ponižen služabnik rimskega papeža je bil Napoleon III., to kaže meksikanska epizoda. O tej je tudi med Slovenci razširjenih vse polno klerikalnih laži, tako da ne bo odveč, če se stvar nekoliko pojasni.

V Meksiki sta bili dve politični stranki: demokratično-liberalna in klerikalna. L. 1856. so pri volitvah zmagali liberalni demokrati in izvolili prezidentom republiko Juarez. Liberalna večina je konfiscirala cerkvena posestva v korist države, razveljavila zakon, po katerem je bila katoliška vera državna vera, odpravila cerkvena sodišča ter vse pravne posle izročila državnim sodiščem, razpustila vse redove, zaprla samostane in naredila konec cerkvenemu nadzorstvu nad šolami. Ti sklepi so bili vsrk, da je katoliška duhovščina provzročila revolucijo. General Miramon je bil vodja klerikalne revolucijske armade, a velika večina naroda je zvesto stala na strani prezidenta Juareza, ker je narod svojo naduto, nasilno in lažno duhovščino smrtno sovražil. Juarez je sijajno zmagoval. Tri leta je trajala revolucija, a klerikalci so doživeli poraz za porazom. Juarez je medtem odzvel duhovnikom še vodstvo krstnih in drugih matie, vpeljal civilni zakon in odpravil meksikansko poslaništvo na papeževem dvoru.

Papež Pij IX. se je penil jeze in iskal je pomoči pri Napoleonu. In ta, da bi se prikupil papežu in obenem tudi Avstriji, kateri je bil malo časa prej vzel Lombardijo, se je res udal papeževim prošnjam in je sklenil, začetni vojno proti Meksiki.

Meksika ni imela nikdar nikačega konflikta s Francijo, ni Franciji nikdar nič žalega storila in zato je bilo težko dobiti vzroka za vojno. Ali če kdo kaj hoče za vsako ceno, že najde kak vzrok. In Napoleon je hotel vojsko za vsako ceno, ne v svojem interesu, nego v interesu rimskega klerikalizma. Nekateri francoski špekulantje so imeli od Meksike nekaj tirjati, meksikanska vlada je bila valed duhovniške revolucije prišla v denarne stiske; Napoleon je pod pretvezo, da mora ščititi terjatve francoskih špekulantov, začel vojno. Namen njegov pa je bil, uničiti v interesu rimskega klerikalizma meksikanske liberalce in v interesu rimskega klerikalizma napraviti iz Meksike strogo klerikalno državo, ki naj bi bila protiteža protestantskim Združenim državam, katere Rim sovraži, ker se boji njih prodiranja na katoliški jug.

Rim je Napoleona III. speljal v to vojsko, Rim je provzročil, da so meksikanski duhovniki in njih za vezniki proti volji meksikanskega naroda ponudili avstrijskemu nadvojvodi Maksu cesarsko krono, Rim je provzročil, da je nadvojvoda Maks krono sprejel, zapustil čarobnolepi Miramon in šel čez morje.

Napoleonovi nadrti so žalostno ponesrečili. V Meksiki se je izkazalo, da duhovščina še ni narod. Navzlic vsi podpori duhovščine ni mogel Napoleon ugnati meksikanskih liberalcev. Sprevidel je, da bi Francija izkpravela, da bi se materialno ruirala in prišla v Evropi lahko ob ves politični vpliv in zato je svoje vojaštvo umaknil iz Meksike. Očitalo se je Napoleonu dostikrat, da je cesarja Maksa pustil na cedilu, a to očitanje ni opravičeno. Zakaj se pa ni cesar Maks odpovedal, ko je videl, da so samo duhovniki na njegovi strani, narod pa ga ne mara.

Materijalno in moralčno premagan je napravil Napoleon konec tej vojski. Čim so Francozi zapustili Meksiko, so ameriškanski liberalci kar nakrat porazili cesarja in klerikalno stranko. Dne 19. junija 1867

je bil cesar Maks v Kveretaru ustreljen, sajedno z njim pa generala Miramon in Mejia, posvetna voditelja klerikalizma, in Juarez je prevzel zopet vladu. Maksimilijan je padel kot žrtev političnih aspiracij rimskega papeža in njegovih duhovnikov.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. decembra.

— Izjava učiteljev nove-meškega okraja. Dne 17. t. m. je zborovalo učiteljsko društvo za novomeški okraj. Na dnevnem redu je bila hospitacija v I. razredu. Nastopila je gospica Marija Detela. Razvila je učno sliko v računstvu po Črničevi računi. Kot druga točka je bil razgovor o izboljšanju učiteljskih plač. Sprejeto so bile tri resolucije, za katere so glasovali vsi navzoči, razven gospice Marije Detela, prednice »Marijine družbe« v Novem mestu in nekega Slomškarka tam od Mirne. Sprejete resolucije se glase: I. Podpisano učiteljsko društvo protestuje proti postopanju nasprotne nam stranke v deželnem zboru kranjskem, katero je naperjeno proti izboljšanju učiteljskih plač. Protestuje se tudi, da se izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva zlorablja v svrhu izvršitve splošne občne volilne pravice. II. Podpisano učiteljsko društvo protestuje kar najodločnejše proti učiteljstvu skrajno žaljivemu njega ugled in veljavo kratičemu javnemu nastopanju dr. Šusteršiča. III. Podpisano učiteljsko društvo apeluje na vse merodajne činitele in korporacije, da si v blaginjo šolstva in učiteljstva, ter s tem tudi v interesu blaginje domovine kranjske, z vsemi silami prizadevajo, da se nemudoma uredijo plače učiteljstva kranjskega v smislu resolucije B velikonočnega učiteljskega shoda v Ljubljani. IV. Kutnar, Maks Štribar, G. Spetzler, Kar. Klemenčič, Jad. Schott, Mar. Clarič, Marija Arhova, Jos. Franke, Tone Vidmar, Fr. Potočkar, Mirosl. Pehani, Lori Dev, M. Fajdiga, Vil. Gebauer, Jos. Zajec, Ant. Cirman, Mar. Kastelic, Fran. Kalan, Dav. Matko, Gizela Eckel, D. Dolžan, Fr. Dular, A. Arselin, M. Aschman.

— Graški finančni škandal. Štajerski deželni odbor je večeraj odredil natančno preiskavo vsega mestnega gospodarstva Gradca. Zgodilo se je to vlad senzacionalnega razkritja, da je magistrat več let sem in zlasti od časa, kar je na krmilu stranka »Grazer Tagblatt«, mestne bilance sistematično falsificiral v svrhu, da prikrije primankljaj 730.000 K. Šele zdaj je jasno, zakaj mesto Gradec zadnji čas nikakega kredita ni imelo in da posojila v znesku 14 milijonov kron ni moglo drugače dobiti, kakor da je štajerska dežela prevzela jamstvo za to posojilo. Graški slučaj je eden največjih finančnih škandalov, kar se jih je zgodilo v zadnjih letih v Avstriji. In »Grazer Tagblatt«, ki ima sicer vedno cele žakije svetov in

graje na razpolaganje, se zdaj s pravimi liguorijanskimi zvijačami trudi, da bi ta dogodek predstavil v mi-lejši luči. Če se spomnimo, kako hudobno in tendenciozno je ta isti »Grazer Tagblatt« šasih napadal ljubljanski občinski svet in gradil posamične občinske svetnike, če se spominjamo, kako je ta list pisaril, ker je neki uslužbenec celjskega okrajnega zastopa poverljiv večjo svoto, in če to postopanje primerjamo s načinom, kako ta »Grazer Tagblatt« sedaj pisari, ko se je razkrilo pošetje cveta njegove stranke, potem se mora pač reči, da je ta stranka gnila in korumpirana do kosti.

— Repertoir slovenskega gledališča. Na sv. dan, 25. t. m. se poje tretjič velika in krasna ruska opera »Onjegin«. — V soboto, na praznik sv. Štefana, dne 26. t. m. popoldne ob pol 3. je predstava za otroke »Snežuljčica in škratje«, — zvečer pa gostuje tretjič v ulogi Katarine gđ. Vela Nigrinova iz Belega grada v veseloigri »Madame sans Gêne«. Odboru se je posrečilo pridobiti odličnega gosta še za en večer. Ker je moralo pri drugem nastopu gđ. Nigrinove oditi par sto oseb brez vstopnic, opozarja se al. občinstvo, da si tudi za to predstavo priskrbi vstopnice pravočasno. To III. gostovanje se vrši izven abonementa, torej abonirani sedeži ne veljajo. Zunanjim gostom se nudi za praznike prilika, da vidijo veliko opero in v moderni drami gđ. Nigrinovo.

— Družba sv. Cirila in Metoda je imela svojo 148. vodstveno sejo dne 17. decembra 1903 v svojih prostorih v »Nar. domu«. Navzoči: Tomo Zupan (prvomestnik), Martin Petelin (blagajnik), dr. Fran. Stor, Luka Svetec (podpredsednik), dr. Ivan Svetina, Ivan Subic in Anton Žlogar (tajnik). Svojo odsotnost je opravičil ljubljanski podžupan dr. Dragotin vitez Bleiweis - Trsteniški. Prvomestnik odpravi ob 3 uri popoldne sejo in omenja korakov, ki jih je storil pri rodoljubnih slovenskih damah v prid naši družbi. Blagajnik je izkazal za dobo od 1. januarja do 17. decembra t. l. 40.282.66 K dohodkov in 38.737.19 K stroškov; torej prebitka 1545.47 K, ki pa ne zadostuje v pokritje tekočih stroškov. Odb. dr. Fran. Stor je izročil blagajniku 200 K pokroviteljske gosc. Frana Kollmanna in 496.92 K dedščine po pokojnem Ivanu Mavriču. Ko se rešijo došle vloge, vsajmo razni nasveti v dobavo gmotnih sredstev, in se dr. Fran. Stor pooblasti osebno uravnati pravice o ribištvu in druge zadeve na družbini mutski graščini, zaključil prvomestnik sejo ob 6. uri zvečer.

— »Božičnica« pevskega društva »Ljubljana« se vrši na Stefanovo soboto 26. t. m. v dvorani Puntigamske pivnice na Turjaškem trgu št. 1. Na to se opozarja slavno občinstvo, posebno pa cenj. stariše, da pripeljejo s seboj svoje otročice, kateri se bodo veselili ob krasnem božičnem drevescu. Začetek je ob 1/8. uri zvečer. Po 10. uri do zgodnjega jutra ples ob

dostna prešernost in dionizijska vzvišenost je karakteristikon prve dobe mlade slovenske lirike in v njem so se našli trije: Kette, Murn in Zupančič, — a prva dva sta šla le do sēm, ker dalje nista mogla. Umrla sta.

Napočila pa je druga doba naši novi liriki. Odvetela je pomlad »ljuba in zelena«, lirika pa je stopila v znamenje idej. Bohemski lahkomišelnosti, vseobsežni harmoniji veselja je zatoulilo solnce ter prisijalo v novi luči na obzorje, da obsije zemljo, črno grudo na polju in kamenje na cesti. Naraven je tak razvitek in mora priti, kadar zapusti lirski duša samosvoje subjektivno stališče ter začne opazovati življenje masa. Naravna posledica projekcije duševnosti na zunaj pa je, da se v lirski naturi porode ideje, ki nosijo znak življenja na sebi, ker je lirik vedno reflektiven v svojem bistvu ter ne more samo reproducirati vtise kakor epik, nego začne iskati deviz. Poseči hoče sam aktivno v razvoj. In to etapo moramo konstatovati sedaj pri nas.

Slovenska moderna lirika je stopila z drugim zvezkom Zupančičevih pesmi »Pisanice« so »pesni za mla-

dino« v drugo stopnjo razvoja. Zupančič je prinesel idejo v našo lepo knjigo, česar ne najdemo v tem pomenu ne pri Ketteju, ne pri Murnu. Zupančičeva lirski ideja je glas, ki zveni mogočno, z velikim glasom ven iz knjige v svet, v življenje, v narod. Razločuje se od epične ideje Aškercove v tem, da Aškerc kot epik konstatira in logično sklepa do ideje, Zupančič pa pozivlja, apelira. Zupančičeva ideja je, dasi vzeta iz obzorja razuma, skozinskoz in v bistvu poetična ter je ne zapusti nikoli umetniški zanos, tisti zanos, ki je lasten vsaki pravi umetnosti, ki je izšla iz človeka ter gre v človeštvo, ideja, ki se rodi v dobi umetniške zrelosti v umetniku in ker sije prav radi tega, ker je izšla iz njegove gorke krvi, v večni lepoti narodu ter vpliva z magično silo nanj.

Z idejo doseže gotovo lirika svoj vrhunec. Ali ni Prešernova »Nezakonska mati«, izmed najlepših Prešernovih pesmi? Ker je umetnost sploh in predvsem še poezija plod razuma in fantazije obenem, za to je resnično, da poezija, ki združuje v sebi obe strani človeškega duha,

visoko nadkričuje najlepše in najslajše zvoke godbe. Lirika brez idej pa je sladko šumenje čustev, ki sama kot taka ne morejo vzbuditi tiste sile umetniškega vpliva, kakor umotvor, ki je začetek tudi z razumom. Baš radi tega stoji drama nad liriko. Treba pa je najti harmonije med fantazijo in razumom in za to je sposoben le velik, rojen umetnik. Da ni pripeljal Zupančič lirski ideje med nas Slovence, bi je gotovo dolgo ne privedel nihče, kajti on, ki je začetnik moderne naše lirike, je edini bil poklican v to. Bil je predestiniran, ker se naša lirski Muza edino le še nanj naslanja in njemu je poverjeno vodstvo v kraljestvu naše lirike. Kakor zlat sen so se mu rodile pesmi »Čez plan« in objele naj bi narod, kakor so ga Prešernove poezije, narod, čegar glasnik je Zupančič postal z zvezkom svojih novih pesmi, kajti dasi je v »Čaši opojnosti« zazvenel narodni ton izmed verzov, vendar je v novi zbirki ne ton, ampak vsebina, motiv naroden v najvzvišenem pomenu, rekel bi filozofskem oziru, ker se ozira na življenje in osodo njegovo.

Srci.

(Konec.)

Še enkrat Ti rečem: odpusti! Saj to je namen mojega pisanja! — A Ti misli name!

Spomni se name, ko bo ležala nad menoj debela plast zemlje, spomni se name, ko zveš, da sem jokala kot otrok, ko je položila smrt svojo hladno roko na moje čelo . . . morda — kmalu . . .

Samo Ti boš razumel moje solze.

Nimam strahu pred smrtjo . . .

Smrt, le pridi! — Jela sem Ti gladiti pot, in kmalu bo ugajena . . .

A »bajko o dveh prijateljih« povem pri prvi priliki in nakonci zastavim vprašanje: Kdo je kriv?

Zvonu pojema življenje . . .

Zdrav!

* * *

Pismo za pismo . . .

Kaj ne? Da bi skoro ponehala! — No to je zadnje! —

Vedno in vedno se zamislim v prejšnje čase.

Čudno se mi zdi. Obadva je zadel razpor . . . koga bolj, to naj razsodi Bog! . . . Morda Tebe, morda mene.

— Jaz ne vidim v Tvoje sree, Ti ne v moje:

In vendar se mi zdi, da je obema prišel prav ta razpor, da sva ga oba željno pričakovala, da se zdaj te prilike z neko krčevitostjo oklepava, da se bojiva, da nama izgine kot kaka prikazen . . .

Ti se delaš jeznega. To si pokazal ob več prilikah. A jaz se držim načela: kadar boš ti kriva razpora, ga ti uniči . . . Vselej oni, ki je kriv! —

In . . . kdo je kriv?

Hm, morda jaz, morda Ti. —

Ali pa — nobeden!

Kaj ko bi bil Ti začel razpor in jaz končala; ko bi bil Ti vzrok začetku in jaz posledicam? . . .

Znabiti . . .

— No jaz ponudim spravo!

A predno kaj ukreneš, premišli dobro. — Neljubo bi mi bilo, če bi proti svoji volji kaj storil, da bi bil kdaj otožen radi mene.

Torej premisli!

Če me obiščeš, oklenem se Tvojega vratu, vsa v sreči in veselju; če prideš, potem —

* * *

vrokih vojaške godbe. Vstopnina znaša 30 novč. za osebo. Čl. gg. podporni člani in otroci pod 10. leti so vstopnine prosti.

Iz Kamnika. V novoizvoljenem odboru narodne šolnice so sledeči gospodje: Predsednik dr. Kraut, podpredsednik župan Močnik, blaginjak Vedlin, tajnik Saka in knjižničar Šebat ter odborniki učitelj Adamič, trgovec Fajdiga in Koželj pri tiskarni Slatnar. Čitalnica priredi v prvi polovici meseca prosinca opereto v zvezi s plesnim venčkom in na svečnico sijajno maskarado, kar blagovolijo ostala društva vzeti na znajo. V preteklem letu se je gmetni položaj zboljšal in število rednih družtenikov je naraslo do številke 93. Med raznovrstnimi društvenimi zabavami so obdinstvu zlasti ugajale dramatične predstave, za koje se je arveč trudil s. d. j. žal odstopil režiser gosp. Binter. Nadejati pa se je, da Taliji zvesti sinovi in hčere iste tudi v prihodnjem letu ne bodo zanemarjali. Vse za svobodo in prosveto!

Redek lovski plen. V gozdu na Berivškem je ustretil 16 t. m. gozdni čuvaj kneza Schönberg-Waldenburga Jakob Bavo velikega divjega prašiča, ki je tehtal 88 kil; zadel ga je v srce, da je bil takoj mrtel. Prašiča so poslali muzealnemu asistentu g. Ferd. Schulzu v Ljubljano, da ga prepravi. Zadnji divji prašič na Kranjskem je bil ustreljen l. 1888 v Strugi na Dolenjskem in se sedaj nahaja v deželni muzeji. Sicer se pa le malokdaj zgube divje svinje na Kranjsko. Razen teh dveh že navedenih slučajev je samo še znano, da so l. 1826 v Litijem okraju ustrelili velikega divjega prašiča.

S Krškega nam piše naš naročnik: Danes sem nabral na svojem vrtu lep šopek vrtnic, chrysanthem, rešede in klinčkov. O Božicu in na Kranjskem pač redke slučaj!

Iz Hrušice na Gorenjskem je odpotovalo včeraj 100 delavcev, ki so delali pri zgradbi železnice.

Nove zapreke v predoru skozi Karavanke. Tozadevno vest, da se bo moral pri kopanju dosedanj našt preprečiti, ker je nastala nevarnost, da se rovi zasujejo, vled česar bi predor bil izvršen šele leta 1908, oporeka izjava železniškega ravnatelja ter razglasa, da se predor otvori nepreklicno l. oktobra 1905.

Pevsko in tamburaško društvo „Kum“ v Radečah priredi dne 26 t. m. v dvorani »Narodnega doma« v Radečah dramatično predstavo. Uprizori se igra »V Ljubljano jo da jmo«.

Celjski okrajni zastop je imel včeraj sejo, v kateri je slovenski odbornik dr. Filipič predlagal, da naj škodo, ki jo je povzročil okraju bivši tajnik Kosem, pokrije tisti, ki je imel dolžnost, Kosma nadzirati. Ta predlog ni obveljal, na kar je dr. Filipič izstopil iz okrajnega odbora.

Športno društvo Maribor ima svoj redni občni zbor v sredo, dne 30 t. m. ob 8 uri zvečer v prostorih restavracije v »Nar. domu« po običajnem dnevnem redu.

Bralno društvo v Št. Pavlu v Savinjski dolini priredi svoj občni zbor prvo nedeljo po novem letu t. j. 3. januarja 1904 in sicer v društvenih prostorih pri

In še enkrat. Misel za mislijo se mi podi po glavi, vznemirjajo me, in ves ta kaos vre v razburjenih možganih... a kot odmev zavzvene večkrat besede Tvojega pisma: ... „da narediš najino razmerje manj napeto.“

Telesno in duševno sem uničena... Živim večidel od zraka.

Telo se mi trese, čuden mrzaz ga pretresa, a glava je vroča, razbeljena...

In te noči, te dolge, mučne noči... Telo počiva, a po glavi šumi, vrvi.

Spim in bdim. Razumem li? Spati in bdeti obenem!

To je mučno, grozno... Najrajša bi vstala ter se drevila celo noč po mestnih ulicah, da bi se ohladila.

In včeraj je to trajalo od sedmih do osmih... Sama nisem vedela, kaj da mi je.

Bila sem pri znankah. Iskala sem nekaj... Kaj? Tebe? Saj Ti ne maraš zame... Zastavila sem kratko vprašanje in odšla.

„Strupa mi dajte!“

„Kakšnega?“

„Strupa... hudega.“

„Čemu Vam bo?“

„Rabili ga bodo.“

„Imate zdravniško spričevalo?“

„Potem Vam ga ne moremo dati.“

„Nespametnica! — Strupa iščem v lekarni in v družbi začnem žvižgati... Pa zdaj sem mirnejša... Več ne blodim, le nekaj hudega mi teži glavo... Nisem se nadejala, da ne prideš... Pričakovala sem Te, trepetaje in veselo... A prišel nisi! — Da bi bilo najino razmerje manj napeto!“

Ponudila sem spravo, pa Ti si jo odbil.

Torej mi nočeš več biti to, kar si mi bil.

S čim sem se Ti bila zamerila?

— Pač sem napisala po neprevidnosti v prvem pismu stavek, ki sem ga hotela izbrisati...

Pa čemu?

— Očitala Ti ne bom ničesar...

Menda spoznaš, da sem Ti bila prijateljica. — Ponudila Ti bi še enkrat... a kaj, ko nočeš sprave.

Ivan! Hotel si me oprostiti prirojenega pesimizma... a pogreznil si me še globlje s svojim vedenjem v zadnjem času. — Ustvarjam si sliko Tvojega značaja... a ko prizidam na vrh, se mi podre... Če misliš, da ozdravim sčasom od svoje boli, se motiš.

Postala bom polagoma... pa kaj... čutila bom svet in vse.

Kako sva se nekdanj navduševala za Slovenstvo. — Zdaj je izginil pri meni ta pojem.

Drug bi se smejal mojemu pismu, a Ti se ne boš. Vidiš globlje... Vidiš dušo, ki se prime zdaj te, zdaj one misli... dušo potapljačo se.

To je slovo. Slovo prijateljev! — Oblaki spet rose...

Pa Ti hočeš tako... Stal si na bregu, nudila sem Ti roko, a nisi je prijel. In zdaj tonem...

Končaj se pismo prijateljski!... Še vedno Te ljubi Tvoja

A n y.

Epilog.

Evo Ti, cenjena Any, v priloženem pet cvetlic, ki hranijo v sebi zdrav vonj, pomešan s — strupenim. Samo bojim se, da posrkaš iz njih strupa...

— A ves čas, ki sva ga žila skupaj, sva si zamlčala skrivnost, Ti isto meni, kakor jaz Tebi. Pa čutil sem, da Ti je nekaj težilo srce, kar Te je bilo sram povedati — in menda si isto čutila i Ti v meni.

Sneg je bel, a pod njegovo odejo se skriva gnusoba.

Sneg življenja...

obleka. Ker je obdolženec zatrjeval, da je edinole to mogoče, da je kaka stranka, ki k njemu, drevljarju, hodi, izgubila vžgalico, katero je otrok našel in potem zašel in da ima on na takem kraju žveplenke spravljene, da jih otrok ne more doseči, ga je sodišče oprostilo obtožbe.

Ogenj. Danes dopoldne je nastal ogenj v prodajalnici juvelirja Adolfa Wagenpfeila v Črevljarskih ulicah št. 2. Vnel se je bil papir ob goreči peči. Ogenj so domači takoj pogasili še predno je prišla na lice mesta požarna bramba.

Smeti so se vnele danes ponoči v Kolodvorskih ulicah št. 5, kar je povzročilo mnogo dima in smradu. Ogenj je nastal, ker je hišna oskrbnica vrgla živ pepel v smeti.

Z lugom se je opekla. Marija Vari, vdova, stanujoča na Domobranski cesti št. 5, je nesla včeraj zvečer šaf s vročim lugom v sobo ter je padla in se polila. Na obrazu se je tako opekla, da so jo morali s rešilnim vozom prepeljati v deželno bolnico.

Tatvina. Trgovki Mariji Auerhammerjevi v Kolodvorskih ulicah št. 26 je bila včeraj zvečer izpred prodajalnice ukradena črna obleka.

Zaprli so natakarico M. V., ker je na sumu, da je pokradla na takarici Mariji Kristovič nekaj obleke in denarja.

V Ameriko se je odpeljalo včeraj ponoči z južnega kolodvora 4 izseljenci.

Iz Amerike se je pripeljalo danes jutraj 35 oseb.

Hrvatske vesti. »Vienac« preneha izhajati! V soboto je imel odbor »Matice Hrvatske« sejo, v kateri se je sklepalo, ali se ima še nadalje dejati »Vienac« dosejanja podpore, ali se mu naj ista otegne, kakor se je zaključilo v zadnji seji. Pri glasovanju se je izkazala enakost glasov, na kar je predsednik odločil, da se list preneha izdajati. Nasproti tej vesti pa konstatuje »Obzorje«, da vprašanje glede »Vienca« še ni definitivno rešeno, ker se je v tej seji samo razpravljalo o pravomočnosti, oziroma veljavnosti prejšnjega »Matice« sklepa. Vlede predstave hrvatskega književnega društva in spletskega književno umetniškega kluba se je položaj docela spremenil in odbor »Matice Hrvatske« bo vzprijel novega položaja o »Viencu« znova sklepal. Kako je sedaj pravzaprav s stvarjo, se težko razsodi, zakaž vsi drugi listi poročajo, da se »Vienac« ustavi, kar naznanjata v zadnji številki tudi urednika sama — »Hrvatsko pravico« pred sodiščem. Kakor smo že včeraj poročali, je tožil župan v Kraljevići Stjepan Polić »Hrvatsko pravico« radi razžaljenja časti, ker se je v nekem dopisu trdilo, da se je za zgradbo pokopališča določeni denar porabil v druge svrhe. Odgovorni urednik Josip Zoček je bil spoznan za krivega in obsojen na šesttedenski zapor, odnosno globo 210 kron in na povrnitev stroškov. »Hrvatsko pravico« pa izgubi od kazni 200 kron. — »Crvena Hrvatska«, ki izhaja v Dubrovniku pod uredništvom poznatega hrvatskega književnika g. Milana Marjanovića, se boče z novim letom izdajala dvakrat na teden. — Glavni dobitnik 200 000 kron drž. loterije je zadel neki mornar iz reške okolice, ki je srečno kupil prošlega meseca. Veselo vest je iz-

vedela njegova žena predvčeršnjim v neki denarni menjalnici na Reki.

— Hrvatske slavé srbskega pesnika. V nedeljo so priredili Hrvatje v Splitu krasno slavnost na čast srbskemu pesniku Zmaju Jovanoviću. Slavnostni govor o pravoslavnem srbskem pesniku je imel katoliški hrvatski pop dr. Perković. Lep pojav! — Trgovci s dekleti. Predvčeršnjim so prišli na zagrebškem kolodvoru zakonsko dvojico B, ki sta hotela odpeljati neko mlado dekle v sloglasno hišo v Karlovec. Dekle ni niti slutilo, kaka bi bila zanjo objubljena prijetna in lahka služba.

Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 13. do 19. decembra 1903. Število novorojencev 33 (= 45.74‰), umrlih 12 (= 16.64‰), med njimi so umrli za jetiko 1, za vnetjem sopilnih organov 3, vled samomora 1, za različnimi boleznimi 7. Med njimi sta bila tuja 2 (= 16.6‰), iz zavoda 5 (= 41.6‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpi cam 5, za vrtico 1 oseba.

Današnji list ima prilogo »Kmetovalec« ki ga izdaja c. kr. kmetijska družba za Kranjsko.

*** Najnovejša novice.** — Kako Nemci plačujejo politično delovanje. Posl. Funke je obhajal te dni svoj 70. rojstni dan. Rojstno mesto Litomerice mu je določilo dosmrtno pokojnino, po smrti pa njegovi vdovi. Njegov kip se postavi v občinsko hišo, ob enem pa se nabirajo prispevki za dragoceno častno darilo. — Afera Bilse. Vlede ukaza nemškega vojnega ministra se je začelo skupno sodno postopanje proti vsem častnikom, ki so zapleteni v Bilsejevemu romanu, dočim bo baje Bilse sam pomiloščen. — Devico Orleansko proglasi papež dne 6. januarja za svetnico. — Zaradi razžaljenja avstrijskih ministrov je bil v Inomostu obsojen socialni demokrat Vinarsky v 8dnevno ječo. — Po tiralnici iščejo grofa Edmunda Potockega, ker je ponarejal menice. — Štrajk in vera. V Krimičavi štrajkajo tkalci; ker je vlada prepovedala praznovanje božiča in obdavanje štrajkujočih, izstopilo je 400 delavcev iz protestantske cerkve, ostali pa jim še slede. — Pri kopanju predora skozi Simplon je vdrla voda v toliki množini, da bodo morali delo dalje časa opustiti. — Poštna vreča s 75.000 K je bila ukradena poštnemu slugi na kolodvoru v Arsu med Budimpešto in Ostrogonom. — Poletno vreme imajo na švicarskih planinah. Metulji letajo okoli in na zavarovanih krajih cveto planinske cvetke.

*** Lenski dvoboji.** V Moskvi sta se bili na sablje Ana Pozadeva, soproga ravnatelja glavne carine in gdč. Katarina Vigrien, slikarica. Prva je 31, druga 29 let stara. Vzrok dvoboja je delikatne naravi. Gospica Vigrien je bila namreč zaročnica nekega mladega odvetnika, ki pa se je zadnji čas strastno zaljubil v gospo Pozadevi ter popolnoma zanemaril svojo zaročenko. Gospica Vigrien je vled tega gospe Pazadevi javno očitala, da ji je ukradla zaročnika. Pozadeva je bila huda ter vrgla svoji nasprotnici rokavice pod nogo. Pri dvoboju je bila gospa hudo ranjena, dočim slikarica ni dobila rane. Protivnice se nista pomirili.

*** Duhoviti razgovor.** Profesor v nekem malem mestu je napravil na čast novodošlemu mlademu in učenemu proforskemu kandidatu večerjo. Strahopetni kandidat je sedel zraven cvetoče profesorjeve hčerke. Bil je v hudih zadregah, ker pri vsem svojem znanju ni vedel, kako bi prišel primeren razgovor z lepo sosedo. Končno se mu je ponudila prilika, ko je začela krožiti po mizi skleda s krompirjem. S svečanim glasom je prišel: »Milostna gospica, 330 let je preteklo, kar je Francis Drake prinesel v Evropo krompir«. In profesorjeva hčerka mu je šepetaje odgovorila: »Moj Bog, kako mine čas«.

*** Iz življenja opic.** Brolinski zverinjak je dobil nedavno iz Brazilije par opic plemena »hapalec«. To so male opice, svilenih dlak, ki so vled svoje gibčnosti in plašljivosti bolj podobne ververicam, le da imajo zelo izrazito obliho. Ta par je dobil v jelnistvu dvojčice. Mično je gledati mladiča, ki sta šest tednov stara, a jedva tolika kot miške ter se zarijata staršem med dolgo dlako. Toda mati ni ž njima nič posebno ljubezniva in vedno mora kdo paziti, da ju preostro ne kaznuje. V pariškem zverinjaku se je namreč pripetilo, da je mati-opica svojega mladiča kaznovala na ta način, da mu je odgriznila glavo ter ga začela s slastjo uživati. Sicer pa se živi to

opičje pleme od sadja in jaje, pa tudi za žuželkami hodijo hapali na lov.

Književnost. — »Popotnik« ima v št. 12. sledečo vsebino: 1. Dr. A. Dolac: Organizacija slovenskega srednješolskega učiteljskega združenja. 2. Matija Hribe: V izpodbudo. 3. Fr. Hubad: Kranjski pristaši formalnih stopenj in njih kritiki. 4. Dr. Fran. Iličič: Polovica od štiri, tretjina od šest. 5. V. Pulko: Spisnemu pouku v prilog. 6. L. I. ega: Pedagoški utrinki. 7. Književno poročilo. 8. Razgled. Listek. — Pedagoški paborki. — Kronika.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst 23. decembra. Mestni svet tržaški je imel včeraj zvečer sejo, v kateri je razpravljalo o Dompi-erijevi pritožbi zastran zadnjih volitev. Poročevalec Depiera je predlagal, naj se pritožba tudi v meritornem oziru odbije, naj se potrdi sklep, s katerim so bile zadnje volitve potrjene in naj se naroči magistratu, da se v prihodnje (!!) drži zakona. V imenu Sloven- cev je govoril dr. Rybaž, ki je predlagal, naj se zadnje volitve razveljavijo. Sprejet je bil seveda predlog večine.

Trst 23. decembra. Josip vit. Parisi je povodom svoje 80letnice daroval 200.000 K za penzijski zaklad svojih uslužbencev.

Dunaj 23. decembra. Cesar je danes sprejel v posebni avdijenci ministrskega predsednika Körberja. Jutri se odpelje cesar v Walsee k svoji hčeri, kjer ostane čez praznike. Na Dunaj se vrne 28. t. m., po novem letu pa pojde za nekaj časa v Münzsteg.

Dunaj 23. decembra. Za člana gosposke zbornice sta imenovana bivši domobranski minister Horst in bivši poslanik Dubsky. »Wiener Zeitung« pa tega še ni objavila.

Praga 23. decembra. Občina Červení Kostelec je poslala cesarju brzojavko, v kateri mu izreka svojo udanost, obenem pa pravi, da se popolnoma strinja s tem, kar je dr. Kramar pri sprejemu delegacije cesarju povedal.

Budimpešta 23. decembra. Pri današnji razpravi o rekrutnem zakonu je ministrski predsednik Tisza izjavil, da jamči z vso svojo reputacijo, da se obljubljene reforme v armadi tudi dejanski izvrše.

London 23. decembra. V nasprotju z oficijoznimi poročili, da konflikt med Rusijo in Japonsko ni tako oster, da bi se bilo bati vojne, pravi »Times«, da je nevarnost kar največja in da se vojni skoro ne bo ogniti.

Listnica upravnistva.

Litomežice: Ni nam znano, da bi bil ondotno kak slovenski rojak.

„Le Griffon“

najboljši cigaretni papir.

42 Dobiva se povsod. 705

Proti prahajem, uskinam in izpadanju las

deluje najboljšo priznana

Tanno-chinin tinktura

za lase

katera okrepeuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica z navodom 1 K.

Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vin, specialitet, najfinjših parfumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod l. t. d.

Dež. lekarna Milana Leusteka

v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1

poleg novozgrajenega Fran. Jožefovega

jubil. mostu. (304-49)

Javna zahvala.

Podpisano učiteljsko osebje si usaja izreči tem potom svojo najtoplejšo zahvalo vsem onim, ki so s svojimi darovi pripomogli k tako lepemu vspehu našega „Miklavževega večera“ in napravili na ta način toliko radosti naši v varstvo nam izročeni šolski mladini.

Učiteljsko osebje ljudske šole v Borovnici.

Umri so v Ljubljani:

Dne 20. decembra: Ivan Rioli, kurjač, 44 let, Konjušne ulice št. 4, srčna hiba.
Dne 21. decembra: Katarina Gulich, krojačeva žena, 51 let, Marije Terezije cesta št. 11, Vitium cordis.
Dne 22. decembra: Ivana Bezlej, listonoševa žena, 36 let, Rimska cesta 10, jetika.
V deželni bolnici:
Dne 19. decembra: Primož Zadnikar, hlapec, 58 let, Pleuritis exudativa.
Dne 21. decembra: Ivana Fortič, kurilčeva hči, 13 mes., davica.

Borzna poročila.

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj. borze 23. decembra 1903

Naložbeni papirji.	Dinar	Flajo
100% majeva renta	100 55	100 75
100% srebrna renta	100 50	100 70
100% avstr. krona renta	100 70	100 90
100% zlata	120 65	120 85
100% ogrska krona	98 95	99 15
100% zlata	118 95	119 15
100% posojilo dežele Kranjske	100	100 75
100% posojilo mesta Spjete	100	100
100% Zadra	100	100
100% bos. herc. žel. pos. 1903	101	102
100% češka dež. banka k. o.	99 70	100 70
100% a. o.	99 65	100 65
100% zast. pis. gal. d. hip. b.	101 75	101 95
100% post. kom. k. o. z		
100% pr.	108 50	107 50
100% zast. pis. Innerst. hr.	101	102
100% ogr. centr.		
100% deželne hranilnice	100 15	101 15
100% zast. pis. ogr. hip. b.	100 15	101 15
100% obl. ogr. lokalne železnice d. dr.	100	101
100% češke ind. banke	100 25	101 25
100% prior. Trst-Poreč lok. žel.	98 50	
100% dolenskih železnic	99 50	100 50
100% juž. žel. kup. 1/2 %	304 75	306 75
100% av. pos. za žel. p. o.	100 60	101 50

Srečke od leta 1854	171	175
" " " 1860	185 50	187 50
" " " 1864	260	264
tiske	164	166
zemlj. kred. I. emisije	292	297 50
II	288	291 50
ogr. hip. banke	268	272
srbske & frs. 100	92	96
ture	138 75	139 75
Basilijske srečke	19 15	20 15
Kreditne	470	478
Inomoške	82	86
Krakovske	70	77 50
Ljubljanske	53 50	54 50
Avstr. rud. kriza	26 70	27 70
Ogr.	65	68
Rudolfove	77	82
Salcburške	493	508
Dunajske kom.		

Dunajske	87 25	88 25
Južne železnice	877	878
Dravne železnice	1608	1618
Avstro-ogr. banke del.	886 50	887 50
Avstr. kreditne banke	778	779
Ogrske	254 75	255 75
Zimostenske	695	705
Premogokop v Mostu (Brux)	410 50	411 50
Alpinski montan	1890	1900
Frške želez. ind. dr.	498	499
Rima-Muranyi	392	393
Trbovaljske prem. družbe	449	453
Avstr. orožne tov. družbe	156	160
Češke sladkorne družbe		

U. kr. cekin	11 35	11 39
50 franki	19 06	19 08
50 marke	23 45	23 50
Sovereigns	23 92	24
Marko	117 22	117 42
Laški bankovci	95 34	95 50
Rubli	252 75	253 75
Dolarji	4 84	5

Žitne cene v Budimpešti.

(dne 23. decembra 1903.)

Termin.

Pšenica za april	za 50 kg K 7 72
Rž	50 " 6 53
Koruzna	50 " 5 20
Oves	50 " 5 40

Effektiv.

Nespremenjeno.

Meteorološko poročilo.

Vlaka nad morjem 806 m. Srednji srčni tlak 756 0 mm

Dec.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
22.	9. zv.	747 5	0 4	sr. zahod	oblačno
23.	7. zv.	744 0	1 1	sr. svzhod	oblačno
	3. pop.	741 5	1 9	sr. svzhod	oblačno

Srednja včerašnja temperatura: 1 0°, normalna: -2 3°. Močrina v 24 urah: 0 0 mm.

Nova uradniška

uniforma
se prod.

Naslov pove upravnitvo „Slov. Naroda.“ (3357-2)

Zgubil se je

lovski pes

(prepeličar)

srednje velikosti, črno in belo progast. Sliši na ime „Fley“.

Kdor ga je našel naj naj blagohotno naznani v pisarno punit-gamske zaloge, Marije Terezije cesta šte. 16. (3388-1)

Hrvaška veletrgovina z vinom, kuhanje slivovke in tropinova, dobro uvedena in znana po Kranjskem, Štajerskem in Koroškem sprejme za takojšnji vstop dokazano spretnega

potovalca

ki je stalno nastavljen, prve vrste odjemalce teh dežela že obiskoval in jih tudi popolnoma pozna.

Oziral se bode le na ponudbe z izpričevali, ki naj se pošljejo uprav. „Slov. Naroda.“ (3383-1)

Usak petek

(3293-2) se dobé

v gostilni „Miramar“

različne sveže

morske ribe

okusno po italijanski šegi pripravljene

ter se toči pristni črni istri-janec in izborni

cviček.

Delavnica

prostorna in svetla, se odda za več let v najem. — Pri delavnici je tudi sba za stanovanje.

Naslov pove upravnitvo „Slov. Naroda.“ (3376-2)

Izvrstna fina (11-293)

vina v buteljah

se dobé v trgovini

Edmund Kavčič

Ljubljana, Prešernove ulice.

Prodajalnica

z magacinom in kletjo v Rajhenburgu na Spodnjem Štajerskem se pod ugodnimi pogoji odda takoj v naem.

Pojasnila daje Agneza Kacjan, veleposestnica v Rajhenburgu. (3374-2)

Za praznike in novo leto

priporoča

(3343-3)

restavrant Fantini

Gradišče šte. 2

svoja v sodih in steklenicah

pristna, izvrstna vina

na pr.

istrijanec, refoškat, avstrijska in štajerska

bela vina, različna vina v steklenicah, med

temi refoško (specialitet), Opollo, burgundec

(Otok Brioni), karloviško belo, bizeljec, portu-

galsko vino itd

Za božič

priporoča

Rudolf Kirbisch

slaščičar, Ljubljana — Kongresni trg

bogato izbero atrap, figur, bonbonirov, košaric s sadjem, kandirano in glazirano sadje v škatljah, fine bonbone, krhljak, mandolato, strdenje, popnjak; najfinejše, najlepše in najcenejše

obeske za božična drevesa

in sicer zvitki, sladkor, kutinov sir, kutinovi zvitki, čokolada itd. — Najfinejše čajno pecivo, pecivo za bolnike, suhor v šampancu, skladanec, prepečenec, kakao, čokolada, čaj, rum, najfinejša desertna vina, konjak in likerji, karlovarski obliti, Pišingerjeve torte itd.

Za praznike: najfinejše potice, pince, šarkelj, vina iz c. in kr. dvorne kleti (c. in kr. dvorec na Dunaju).

Vse jestvine se doma izdelane. — Tukajšnja in zunanja naročila se točno izvršujejo. (3267-5)

Priložnostni nakup za božič!

Vsled prevelike zaloge

se prodajajo daleč pod nakupno ceno:

damske bluze in spodnja krila, otroška oblačilca, damski in otroški predpasniki.

Nadalje po najnižjih cenah:

(3291-4)

Perilo za gospode in dame, kravate, ščitilci za kravate, nogavice moške in ženske, gamaše, lovski telovniki, snežne čepice, volnate, glase in trikot-rokavice, spodnji jopiči za gospode in dame, volnate in svilnate šerpe, pajčolani, vse vrste modercev, platneni, batistasti in pavolnati žepni robci, vezene (batist in šifon), gladki in vezeni batisti za cele obleke, galoše in dežniki, pahljače za plese in ulico.

Velik del blaga je izložen in se nizke cene vidijo na njem. V ogledovanje in nakup vlijudno vabi z odličnim spoštovanjem

V. pl. Gerhauser

Stari trg 13. „Pri čebeli.“ Stari trg 13.

Ena ali dve gostilniški koncesiji (patenta)

v najem za Ljubljano proti primerni najemščini se iščeta.

Ponudbe se prosijo pismeno na administracijo tega lista. (3345-2)

Vsaka gospodinja si želi za Božič

Kuhalnik na špiritov plin „OECONOM“

Je nepogrešljiv za vsako gospodinjstvo, 745-27 popolnoma nenavaren. Brez stena! Se dá regulirati! Štedljiva poraba! Trdno zlit kovinski del. Izvedba za en plamen in za dva plamena, in sicer brončan, niklast ali emajliran. Ceniki o kuhalniku in likalniku brezplačno in franko.

Pristen samo pri Johannes Heuer Dunaj, IV., Mühlgasse 3.

St. 43790

Razglas.

(3379-2)

Vsled sklepa občinskega sveta z dne 15. decembra letos razpisuje podpisani mestni magistrat

javno pismeno dražbo za izvrševanje mestne vožnje za leto 1904

na dan 28. decembra t. l. ob 10. dopoldne.

Pogoji in dotični pripomočki razgrnjeni so v mestnem stavbnem uradu ob navadnih uradnih urah vsakemu na vpogled.

V mestnem stavbnem uradu je tudi vložiti do določenega časa zapečatene ter z vadjem 200 K opremljene ponudbe.

Izrečno se dostavlja, da se na ponudbe, katere ne bodo ustrezale razpisnim pogojem ali katere se bodo pogojno glasile ali bi bile prepozno izročene, ne bode oziralo.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 19. decembra 1903.

Za božična darila

priporočam svojo, vedno z najnovejšim preskrbljeno, kar najbolj izbrano zalogo

perila, pletenine in modnih predmetov

kakor tudi

klobukov

za gospode in dečke

in si usojam posebno opozarjati na sledeče predmete:

Vsakovrstno telesno in tudi posteljno perilo, spodnja krila, predpasnike, kopalne obleke, garniture za krst (vse lastni izdelek), kakor tudi najboljše izdelane lovske telovnike, lovske nogavice, lovske dokolenke, lovske kape, lovske srajce, dalje ženske opravnike, ženske in moške nogavice, mične jopiče, plaščke, muše, avbice in čevljičke za otroke, najnovejše, deloma edina prodaja pristnih angleških in francoskih žepnih robcev, tudi v secesionističnem slogu, kravate in ščitilci ovratnikov v toliki izbiri in po tako nizki ceni, da je vsaka konkurenca izključena; klobuki za gospode in dečke od 60 kr. do najfinejšega Plessovega in Pichlerjevega izdelka; pristno dr. Jägerovo volneno perilo, kopalni plašč, turški robci za srotiranje, rokavice, naramnice, domači čevlji, ogrevanci za kolena, meča in zapestniki, telesne ovijače in še mnogo drugih predmetov. (3297-5)

Proseč mnogobrojnega obiska, se priporoča z odličnim spoštovanjem

C. J. HAMANN

Mestni trg št. 8.